

Stefna um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka

Nóvember 2023

Efnisyfirlit

1. Inngangur	3
1.1. Skilgreiningar	3
1.2. Lagalegur bakgrunnur	34
1.3. Markmið og gildissvið	4
1.4. Eignarhald og endurskoðun stefnu	4
2. Hlutverk og ábyrgð	4
2.1. Stjórn	4
2.2. Endurskoðunar- og áhættunefnd	4
2.3. Sparisjóðsstjóri	4
2.4. Ábyrgðarmaður	5
2.5. Innri endurskoðun	5
2.6. Allir starfsmenn	5
2.7. Persónuverndarfulltrúi	5
3. Áhættuvilji	56
4. Upplýsingamiðlun innan sjóðsins	6

1. Inngangur

Peningaþvætti og hryðjuverk eru ógn við það umhverfi sem Sparisjóður Suður-Þíngeyinga ses. (hér eftir sjóðurinn) starfar í. Sjóðurinn er meðvitaður um hættuna á því að brot dragi úr trúverðugleika fjármálakerfisins. Það er sjóðnum kappsmál að standa vörð um áreiðanleika greiðslumiðlunar og trúverðugleika kerfisins. Sparisjóðurinn hefur einsett sér að grípa til allra tiltækra og viðeigandi ráða til að koma í veg fyrir að hann eða vörur hans verði notaðar í því skyni að þvætta fé eða fjármagna hryðjuverk. Því er lögð áherslu á algera fylgni við viðeigandi lög, reglur og tilmæli sem varða þennan málaflokk. Samkvæmt lögum nr. 140/2018 um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka (hér eftir PÞL) er gerð sú krafa um skjalfesta stefnu sem þessa og tilgreint hvert innihalda hennar skuli vera.

1.1. Skilgreiningar

Eftirfarandi skilgreiningar eru úr PÞL:

Peningaþvætti: Þegar einstaklingur eða lögaðili tekur við ávinningi, nýtir ávinning eða aflar sér eða öðrum ávinnings af broti sem er refsivert samkvæmt almennum hegningarlögum eða öðrum lögum; einnig þegar einstaklingur eða lögaðili umbreytir slíkum ávinningi, flytur hann, sendir, geymir, aðstoðar við afhendingu hans, leynir honum eða upplýsingum um uppruna hans, eðli, staðsetningu, ráðstöfun eða flutningi ávinnings eða stuðlar á annan sambærilegan hátt að því að tryggja öðrum ávinning af slíkum refsiverðum brotum.

Fjármögnun hryðjuverka: Öflun fjár, hvort sem er með beinum eða óbeinum hætti, í þeim tilgangi eða með vitneskju um að nota eigi það í heild eða að hluta til að fremja brot sem er refsivert skv. 100. gr. a – 100. gr. c almennra hegningarlaga nr. 19/1040.

Ábyrgðarmaður: Einstaklingur úr hópi stjórnenda sem skal tryggja að tilkynningar um grunsamleg viðskipti séu sendar á skrifstofu fjármálagreininga lögreglu. Hann skal hafa skilyrðislausan aðgang að áreiðanleikakönnun viðskiptamanna, viðskiptum eða beiðnum um viðskipti ásamt öllum þeim gögnum sem geta skipt máli vegna tilkynninga. Hann skal einnig sjá til þess að stefnur, reglur og verkferlar séu innleiddir, sem stuðli að samræmdum starfsaðferðum og góðri framkvæmd laga um varnir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

Ávinningur er hvers kyns hagnaður og eignir hverju nafni sem nefnast, þ.m.t. skjöl sem ætlað er að tryggja réttthafa aðgang að eignum eða öðrum réttindum sem meta má til fjár.

Tilkynningarskylda: Skyldan til að tilkynna skrifstofu fjármálagreiningu lögreglu tímanlega um grunsamleg viðskipti. Gera skal skriflegar skýrslur um öll grunsamleg og óvenjuleg viðskipti sem eiga sér stað í starfsemi sjóðsins. Einnig skal veita skrifstofunni allar nauðsynlegar upplýsingar sem hún óskar eftir í tengslum við tilkynningar.

Tilkynningarskyldir aðilar: Aðilar sem taldir eru upp í 1. mgr. 2. gr. PÞL og stunda starfsemi er kann að verða notuð til peningaþvættis eða fjármögnunar hryðjuverka. Á aðilunum hvílir skylda til að þekkja deili á viðskiptamönnum sínum og starfsemi þeirra og tilkynna um það til lögbærra yfirvalda vakni grunur um eða verði þeir varir við slíka ólögmæta starfsemi.

Sýndarfé: Hvers konar stafrænt fé sem er hvorki rafeyrir í skilningi laga um útgáfu og meðferð rafeyris né gjaldmiðill.

Áhættusöm og ósamvinnuþýð ríki: Ríki sem ekki fylgja alþjóðlegum tilmælum og reglum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, skv. tilkynningum Fjármálaeftirlitsins og reglugerð um áhættusöm þriðju lönd.

1.2. Lagalegur bakgrunnur

Stefna þessi er sett á grundvelli PÞL, einkum a. lið 5. gr. og 32. gr. Þar segir m.a. að tilkynningarskyldir aðilar, sem eru hluti af samstæðu, skuli á samstæðugrunni setja sér stefnu og ferla, þar á meðal um vernd persónuupplýsinga og upplýsingamiðlun innan samstæðunnar, varðandi málefni sem heyra undir lögin. Jafnframt skal innleiða stefnur og ferla hjá útibúum og dótturfélögum í ríkjum innan og utan aðildarríkja.

1.3. Markmið og gildissvið

Markmið stefnunnar er að tryggja að sjóðurinn fylgi þeim lögum og reglum sem um málaflokkinn gilda á hverjum tíma. Stefnunni er ætlað að tryggja að umgjörð um málaflokkinn sé í samræmi við viðeigandi lög, reglur, tilmæli og leiðbeiningar sem um hann gilda á hverjum tíma, ábyrgð og verkaskipting innan sjóðsins í tengslum við hann sé skýr og fullnægjandi eftirlit með honum sé viðhaft.

Hún sýnir einnig áhættuvilja sjóðsins vegna varna gegn peningaþvætti og fjármögnunar hryðjuverka.

Stefna þessi er mikilvægur liður í því að tryggja skýrt og árangursríkt regluverk um málaflokkinn.

1.4. Eignarhald og endurskoðun stefnu

Stefna þessi er samþykkt af stjórn sparisjóðsins. Stefnan skal endurskoðuð á a.m.k. tveggja ára fresti og uppfærð þegar við á. Regluvarsla ber ábyrgð á að tryggja að endurskoðun eigi sér stað.

2. Hlutverk og ábyrgð

2.1. Stjórn

Stjórn skal upplýst um niðurstöðu áhættumats og a.m.k. einu sinni á ári fara yfir skýrslu ábyrðarmanns. Stjórn skal jafnframt fylgjast með framvindu þeirra atriða þar sem áhætta er metin veruleg. Stjórn ber að tryggja að viðeigandi og fullnægjandi innri reglur, ferlar, kerfi og verklag séu til staðar til að lágmarka áhættu vegna peningaþvættis og fjármögnunar hryðjuverka. Stjórn ber ábyrgð á að til staðar sé virkt kerfi innra eftirlits sem samræmist ákvæðum laga og reglna um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka. Stjórn skal að auki a.m.k. einu sinni á ári fara yfir AML skýrslu ábyrðarmanns og fá eftir atvikum framvinduskýrslu fyrir atriði sem metin eru í hærri áhætta af.

2.2. Endurskoðunar- og áhættunefnd

Endurskoðunar- og áhættunefnd ber ábyrgð á innleiðingu stefnu þessarar. Nefndin rýnir og staðfestir stefnu- og regluskjöl um áhættustýringu, þ.á.m. stefnu þessa, hvort sem um er að ræða reglubundna endurskoðun eða tilfallandi breytingar, áður en þær eru lagðar fyrir stjórn til samþykktar. Endurskoðunar- og áhættunefnd staðfestir reglur sjóðsins um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og skilgreinir og yfirfer aðferðafræði við áhættumat á viðskiptavinum og viðskiptum, s.s. aðferðir við mildun áhættu og áreiðanleikakönnun. Nefndin skal einnig yfirfara AML skýrslu ábyrðarmanns a.m.k. árlega.

2.3. Sparisjóðsstjóri

Sparisjóðsstjóri skal tryggja að starfsmenn þekki stefnu þessa og skyldur sínar samkvæmt henni og starfi í samræmi við hana. Hann bera ábyrgð á að starfsmenn starfi í samræmi við PpL sem og viðeigandi ytri og innri reglur, ferla, kerfi og verklag. Hann ber einnig ábyrgð á því að starfsfólk sækir fræðslu um málaflokkinn. Sparisjóðsstjóri skal tryggja að settar séu verklagsreglur og gátlistar til að uppfylla þær lagaskyldur sem fylgja málaflokknum, t.d. um tilkynningarskyldu um grunsamleg viðskipti og innra eftirlit. Starfsfólk ber ábyrgð á að viðskipti séu í samræmi við framangreint. Í því getur bæði falist að stofna ekki til viðskiptasambands við aðila eða binda enda á viðskiptasamband sem þegar hefur verið stofnað til. Nánar er kveðið á um ábyrgð, verkaskiptingu og verklag í reglum sjóðsins um varnir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka.

Í samræmi við EBA tilmæli² skal tilnefna aðila úr hópi stjórnenda sjóðsins sem sérstakan AML ábyrgðaraðila. Hlutverk hans er að tryggja að stefna, verklagsreglur og innri stýringar séu nægar og í samræmi við rekstur sjóðsins. (² EBA/GL/2022/05)

2.4. Ábyrgðarmaður

Ábyrgðarmaður, sbr. skilgreiningu í kafla 1.1 stefnu þessarar stýrir, vaktar og metur varnir sjóðsins vegna hlítni við stefnu þessa og PPL. Ábyrgðamaður hefur eftirlit með því að viðeigandi ferlar og kerfi séu til staðar til að tryggja hlítni við stefnuna og ber einnig ábyrgð á eftirliti með því að stefnunni sé framfylgt. Nánar er kveðið á um verklag við það eftirlit í áhættustýringarreglum sjóðsins. Ábyrgðarmaður framkvæmir einnig skriflegt áhættumat sem tekur mið af þeim áhættuþáttum sem tengjast viðskiptavinum, viðskiptalöndum, svæðum, vörum, þjónustu, viðskiptum, tækni og dreifileiðum. Hann ber ábyrgð á eftirliti með því að allir starfsmenn hljóti viðeigandi fræðslu um aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka og að gerð sé þjálfunar- og fræðsluáætlun fyrir starfsmenn. Ábyrgðamaður ber jafnframt ábyrgð á kynningu stefnunnar, reglna og innri ferla innan sjóðsins.

2.5. Innri endurskoðun

Innri endurskoðun metur hlítni aðgerða sjóðsins og starfseininga hans við innri stefnur og verklag. Innri endurskoðun metur einnig hvort stefnur og verklag séu með fullnægjandi hætti m.t.t. krafna laga og ytri reglna.

2.6. Allir starfsmenn

Allir starfsmenn skulu þekkja og starfa í samræmi við stefnu þessa. Starfsmenn skulu rýna og vera meðvitaðir um hvar hætta á peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka geti falist í störfum þeirra. Þeir skulu beita áhættumiðaðri nálgun við framkvæmd starfa sinna, fylgja því verklagi sem innleitt hefur verið, nýta reynslu sína og þekkingu til að draga úr áhættunni.

Starfsmenn skulu ávallt hafa það að markmiði að:

- takmarka áhættu vegna peningabættis eða fjármögnun hryðjuverka og vera meðvitaðir um ábyrgð sína m.t.t. þessa,
- áhætta vegna peningabættis og fjármögnunar hryðjuverka sé ávallt þáttur við mat og val á því hvaða starfsemi sé starfrækt innan sjóðsins og með hvaða hætti,
- málefni viðskiptavina séu meðhöndluð með lögmætum og sanngjörnum hætti,
- orðspor og ímynd sjóðsins skaðist ekki,
- takmarka það fjárhagslega tjón sem sjóðurinn getur orðið fyrir við brot á lögum og reglum.

Starfsmenn skulu koma ábendingum á framfæri við ábyrgðarmann telji þeir að brotið hafi verið gegn stefnu þessari. Þá geta starfsmenn einnig sent inn nafnlausar ábendingar sem tilkynningar um misferli á innri síðu sjóðsins.

2.7. Persónuverndarfulltrúi

Persónuverndarfulltrúi hefur eftirlit með því að skýrir ferlar séu til staðar vegna öflunar og miðlunar persónuupplýsinga í tengslum við stefnu þessa.

3. Áhættuvilji

Viðskipti við aðila sem tengjast ólögmætri starfsemi, s.s. peningabætti eða fjármögnun hryðjuverka, með einum eða öðrum hætti, eru óheimil. Sama gildir eftir atvikum um viðskipti við aðila sem stunda eftirfarandi starfsemi eða eftirfarandi á við um:

- Hapdrætti og veðmálastarfsemi sem eru ekki heimiluð skv. viðeigandi lögum.
- Fyrirtæki sem byggja starfsemi sína á framleiðslu/dreifingu á klámi.
- Vopnasala og vopnaframleiðsla þar sem sú starfsemi skapar meginhluta tekna.
- Skelbankar (banki með enga raunverulega starfsemi).
- Mansal.
- Fíkniefnasala og/eða framleiðsla.
- Námuvinnsla stafræns sýndarfjár og/eða miðlun ásýndarfé.
- Aðilar á lista yfir alþjóðlegar þvingunaraðgerðir.

Óheimilt er að bjóða viðskiptavinum upp á nafnlaus viðskipti og eru verklagsreglur og kerfi þannig upp sett að komið er í veg fyrir að hægt sé að eiga slík viðskipti. Þá er starfsmönnum með öllu óheimilt að taka þátt eða stuðla að viðskiptum sem ætlað er að dylja raunverulegt eignarhald lögaðila.

Greiðslur, sem grunur er um að feli í sér brot á almennum hegningarlögum eða refsivert brot á öðrum íslenskum lögum, óháð því hvort þær stafa frá starfsemi sem er lögmæt í því ríki þar sem hún er stunduð eður ei, er óheimilt að móttaka og/eða miðla.

Gæta skal sérstakrar varfærni þegar stofnað er til viðskipta eða viðskiptasambandi haldið áfram við aðila sem eru staðsettir, með ríkisfang, búsetu eða starfstöð í áhættusömu eða ósamvinnuþýðu ríki. Sama á við um viðskipti við og miðlun greiðslna til eða frá áhættusömum og ósamvinnuþýðum ríkjum. Einnig skal gæta sérstakrar varfærni vegna viðskiptasambands við aðila með flókið og/eða óljóst eignarhald og/eða erlent eignarhald. Verklag skal útlistað nánar í reglum og verkferlum sjóðsins um varnir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka.

Tiltekin tegund atvinnustarfsemi eða tilteknir aðilar geta falið í sér aukna áhættu samkvæmt áhættumati og eru þá viðskipti við slíka aðila metin hverju sinni af ábyrgðamannig og sparisjóðsstjóra sjóðsins.

Viðskiptasambönd sem ekki samræmast áhættuvilja sjóðsins skal slitið í samræmi við verklag þar að lútandi. Viðkomandi viðskiptavinir, fá áhættuflokkinn *óheimil viðskipti*. Samþykki sparisjóðsstjóra eða ábyrgðamanns þarf fyrir slíkri flokkun. Viðskiptavinir sem fá þennan flokk eru útilokaðir frá viðskiptum í 7 ár frá uppsögn nema að sérstakar ástæður séu til endurskoðunar á uppsögn fyrir þann tíma. Að þeim tíma loknum þarf að meta sérstaklega hvort heimilt sé að hefja viðskipti við þá að nýju.

4. Upplýsingamiðlun innan sjóðsins

Öll upplýsingamiðlun, sem tekur til þeirra upplýsinga sem aflað er á grundvelli PpL, skal borin undir ábyrgðarmann og/eða sparisjóðsstjóra. Áður en endanleg niðurstaða fæst um hvort miðla skuli upplýsingum frá sjóðnum skal ábyrgðarmaður bera málið tímanlega undir persónuverndarfulltrúa sjóðsins.